

THEEWATERSKLOOF MUNISIPALITEIT / MUNICIPALITY

BEGROTING / BUDGET: 2010/ 2011 – 2011/2012 – 2012/2013

TOESPRAAK DEUR DIE UITVOERENDE BURGEMEESTER / EXECUTIVE MAYOR'S SPEECH

Geagte Speaker, Raadslede, Amptenary, Publiek en die Pers.

Baie dankie vir die voorreg om as Burgemeester die finale termyn se Geïntegreerde Ontwikkelingsplan en Begroting (2010/2011 – 2012/2013) Medium Termyn Inkomste en Uitgawe Raamwerk Begroting) aan die Raad voor te lê vir goedkeuring.

In my Konsepbegrotingrede het ek reeds melding gemaak van die munisipaliteit se noemenswaardige prestasies en suksesse oor die afgelope 4 jaar.

1. IDP AND BUDGET PROCESS AND COMMENTS AND REPRESENTATIONS:

Die begroting is opgestel na 'n **intensiewe publieke deelname** proses in al ons dorpe en wyke.

Dit is ook sterk beïnvloed deur 'n **Strategiese Beplannings Werkswinkel** vir Raadslede en Senior amptenare gedurende Augustus en September (Goudini 3). Dit was noodsaaklik om vas te stel wat die Munisipaliteit bereik het, uitdagings en tekortkominge en hoe om die uitdagings aan te spreek. Die implementering van die vorige Beplanningswerkswinkels se doelwitte was ook bespreek en ons tema vir die 2010/2011 was hier bepaal.

Die Konsepbegroting was voorgelê aan die Raad op 25 Maart 2010. Daarna was dit geadverteer en beskikbaar vir kommentaar en vertoë tot 03 Mei 2010 soos vereis in terme van Artikel 23 van die MFMA. Daar was ook 'n Begrotings Nuusbrief uitgereik en verdere publieke deelname per wyk vanaf 06 – 28 April 2010. Alle kommentare was noukeurig oorweeg.

Ek bedank LGMTEC (Provinsiale Tesourie, Departement van Plaaslike Bestuur – COGTA) en ander gemeenskapsorganisasies en belangegroepes vir hul insette en kommentare.

The comments and representations emanates from the public participation process from 28 September 2009 – 7 October 2009 and 6 – 28 April 2010. The IDP, Budget, Tariffs and Budget-related documents were published for comments.

The Comments received, are attached per Annexure in the budget item:

- **A – LGMTEC**
- **B – Other Comments**
 - B1 - Caledon Ratepayers Association
 - B2 - Tesselaarsdal Action Group
 - B3 - Greyton Ratepayers & Residents Organisation
 - B4 - Greyton Leiwater Committee

LGMTEC (Local Government Medium Term Expenditure Committee)

As part of Provincial Treasury's and Department of Local Government's oversight role and inter-governmental relations, a detailed assessment was conducted on the municipality's Draft IDP and Budget.

General Remarks from Provincial Treasury

- Detail and Quality of the Budget and Presentation by TWK Municipality who is always thorough, clear and well prepare was emphasized again.
- IDP and Budget is aligned.
- The Debt Collection strategy and initiatives is encouraging.
- Treasury normally takes Service Delivery and especially Financial Management best practices learned from TWK to share with other municipalities.

Ons het ook vergaderings gehou met **Belasting betalingsverenigings** en **Georganiseerde Landbouverenigings**. Laasgenoemde en die Caledon Belastingvereniging het dit duidelik gestel dat hulle tevrede is met dienslewering en hoe die munisipaliteit bestuur word.

The words of Arnold Schwarzeneger (Governor of California) are appropriate and I quote: "When the people become involved in their government, government becomes more accountable, and our society is stronger, more compassionate, and better prepared for the challenges of the future"

2. BUDGET INFLUENCE

Die raad het besluit op "***Mind the Gap***" as die Begrotingstema vir die 2010/2011: It refers to managing and reducing the gap between the community/ stakeholder expectations and the financial/ resource capacity of the Municipality.

This includes managing and reducing high stakeholders/ community expectations and increasing capacity/ resources/ efficiency and effectiveness. It involves honesty and integrity when dealing with the public and avoiding the creation of unrealistic expectations.

We will firstly determined/ assess the Status Quo on financial health and potential (where we are going). Secondly match available resources and potential resources (including financial) against Service Delivery, Infrastructure and Capital Needs for the next 5 years.

Daar is ook die uitdaging om die **ewewig tussen die sosiale en ekonomiese beleggings** wat gemaak moet word om die lewens van almal binne Theewaterskloof Munisipaliteit te verbeter, te behou. Die uitdaging om volhoubare dienste te verskaf en die impak van tariewe op bekostigbaarheid was 'n baie moeilike taak. Hierdie taak word verder bemoeilik deur die wanbetaling van dienste rekeninge.

Verder plaas die **lewering van lae koste behuising toenemende druk** op ons grootmaatsdienste soos watervoorsiening en riolering as gevolg van die **toename in bevolking** en veral plakkers wat oor die algemeen werkloos is en nie kan bekostig om te betaal vir dienste nie.

Dit is juis vir hierdie rede dat u sal vind dat ons **Kapitaalbegroting** vanjaar weereens **fokus** op die verbetering van ons grootmaatsdienste en infrastruktuur [Water: R16,591 miljoen (20%); Riool: R13,290 miljoen (16%), Paaie: R5,887 miljoen (7%)] asook Behuising R29,330 (35%)], miljoen soos geïdentifiseer in ons Geïntegreerde Ontwikkelingsplan.

Financial Viability

Skuldinvodering is een van die belangrikste pilare van die munisipaliteit se Finansiële Volhoubaarheid Strategie.

Activity Based Costing and Tariff Modeling is currently being explored and will yield significant benefits.

Verhoging in produktiwiteit, uitgawe en begrotingsbeheer sal ook aandag geniet.

We will ensure that expenses are incurred under the following conditions:

- Funds must be budgeted
- Expenses must be necessary
- Best value for money
- To the benefit of the wider community

Local Economic Development with an emphasis on **Tourism** is an important pillar in the Council's Financial Viability Strategy. This area is becoming increasingly important to counter unemployment which is one of our country's major challenges.

Unfunded Mandates

Housing and Library Services account for 21% (R8.5m) of the Assessments Rates Income. **As die Regering ernstig is oor die finansiële volhoubaarheid van munisipaliteite moet hierdie aangeleentheid dringend aangespreek word.**

Debtors

Dit is krities belangrik vir die munisipaliteit, soos met enige instelling om uitstaande skulde in te vorder.

Die beraamde inkomste vir munisipale dienste rekeninge is bereken op 'n **betalingskoers van 95%** vir dienste, soos bepaal deur Artikel 18 van die Munisipale Finansieswet.

Die uitstaande Debiteure van R98m is soos volg:

• Huishoudings	43%
• HOP Huise en Deernisse	31%
• Besighede en Industrieel	7%
• Regering	4%
• Plase	6%
• TWK Landgoed	1%
• Ander	8%

Dit is teleurstellend dat ±R4m (4% van die totale uitstaande dienste en belastingsgelde) deur Regeringdepartemente **verskuldig** is en sal dienste gestaak word indien hulle nie betaal nie. **Voorafbetaalde Elektrisiteit en Water Meters** sal gratis geïnstalleer sal word onderhewig aan beskikbaarheid van meters. Dit sal verbruikers in staat stel om beheer uit te oefen oor hul water en elektrisiteitsverbruik. Dit is 'n baie belangrike intervensie om volhoubaarheid te verseker.

Ons word ook verplig in terme van **Artikel 96 van die Munisipale Stelselwet** wat vereis dat munisipaliteite alle gelde wat verskuldig is, moet invorder. Daar mag dus geen inmenging in die proses wees nie.

Ons moet ook onthou dat die implementering van die beleide en verordeninge nie as strafmaatreëls beskou moet word nie maar as 'n maatstaf om korrekte optrede te dryf ten opsigte van betaling vir munisipale dienste gelewer.

Indigents Subsidy

The estimated increase in Indigents is $\pm 2,000$ (from 6,000 to 8,000 households). This anticipated increase is mainly caused by unemployment and influx into informal settlements.

It should also be noted that employment is mainly of a seasonal nature which implies that after the working season more households apply for indigent subsidy. This has a negative impact on the equitable share grant allocation received from National Treasury and also contributes to the pressure on our bulk infrastructure.

Die **Deernis Subsidie** sluit in 6kl water, 50Kwh Elektrisiteit, 100% vir Vullisverwyderings en Riool wat ongeveer R252/maand per formele huishouding en R117 per informele huishouding beloop. Die totale koste per jaar is R19,373m (R13,717m in 2009/10), 'n verhoging van R5,656m (41%). ***As Deernishuishoudings se maandelikse verbruik binne die 6kl water en 50Kwh elektrisiteit is, sal hulle niks hoef te betaal nie, met ander woorde 'n 100% korting!***

3. BEGROTING 2010/2011 – 2012/2013

Focus Areas

- Expectation Management
- Financial Viability
- LED
- Improved Service Delivery
- Integrated Human Settlements
- Fostering a safe and healthy environment
- Good Governance and Regulatory Reforms

3.1. OPERATING BUDGET

The **Operating Budget** (including Capital Grants) is as follows:

- 2010/2011: R324,388 million
- 2011/2012: R353,925 million
- 2012/2013: R374,806 million

3.2. CAPITAL BUDGET

The Capital Budget, after revision of years 2 and 3 (2011/12 and 2012/13) as indicated in my Draft Budget Speech and as resolved by Council is as follows:

	2010/2011	2011/2012	2012/2013
SEWERAGE	13,290,623	21,576,000	19,100,326
WATER	16,590,960	5,520,000	6,444,674
STREETS	5,887,332	-	5,500,000
ELECTRICITY	5,978,185	21,430,000	24,690,000
DISASTER MANAGEMENT	10,132,100	3,000,000	300,000
FINANCE	1,842,700	-	-
HOUSING	29,330,000	33,977,000	32,480,000
FLEET	-	250,000	2,260,000
CEMETERIES	-	800,000	-
	83,051,900	86,553,000	90,775,000

The **Sources of Finance** of the Capital Budget are as follows:

Provincial and National Government	R52, 870m
Loans	11, 209m
Capital out of Income	1, 842m
Roll-overs (Unspent Loans & Grants)	17, 131m
Total	<u>R83, 052m</u>

4. TARIEWE

Met die bepaling van die tariewe is verskeie faktore inageneem soos bekostigbaarheid, koste om dienste te lewer, die ekonomiese resessie, ekonomiese aanwysers ens.

Die volgende tarief verhogings word voorgestel:

Besonderhede	2009/10	2010/11
Eiendomselasting	Verskeie	8.9%
Elektrisiteit	26%	26.3%
Vaste Afval / Vullis	9.88%	8.9%
Sanitasie / Riool	9.98%	8%
Water	10.30%	5%

Speaker, ons het ons **tariewe vergelyk** met ander munisipaliteite in die Wes-Kaap soos aangedui in die konsepbegroting asook met 'n paar van die metros, en dit vergelyk baie goed.

Outehuse wat geregistreer is as nie winsgewende organisasie sal gehef word teen residensieële tariewe.

“Droeë / Noodtoestand” Tariewe vir Water sal ook geïmplementeer word as water beperking en bewarings meganisme.

5. AFSLUITING

Speaker, ek wil graag al die Raadslede bedank vir hul insette tydens die Begrotingswerkwinkel op 25 Februarie 2010, die verskillende komitees vir hulle hulp en bystand met die opstel van die begroting, die amptenary vir hulle bydraes tydens die begrotingsproses en die gemeenskap en belangegroepes vir hulle bydraes tydens ons GOP proses.

Baie dankie ook aan die eggenote van alle Raadslede vir hul liefde en bystand, waarsonder ons nie hierdie baie belangrike taak kon verrig nie.

Ek wil ook alle lof en prys gee aan ons Almagtige Vader vir die wysheid en insig om die „5 brode en 2 visse” te kom opdeel in die belang van die breër gemeenskap. Ons sê ook dankie vir die krag en goeie gesondheid want ons kan niks doen sonder Hom nie want Hy is ons Skepper en Verskaffer.

Die vuurproef van enige begroting of plan lê in die implementering en daarom wil ek die mense van Theewaterskloof die versekering gee dat die Raad en Beamptes met toewyding, lojaliteit en harde werk die planne soos wat vervat in die Begroting sal aanpak.

Finally, Speaker in view of the above, allow me to conclude with the following words of Peter Drucker: “Unless commitment is made, there are only promises and hopes... but no plans”

Speaker, ek lê dan graag die volgende GOP en Begrotings dokumente en ondersteunings dokumente voor aan die Raad vir goedkeuring:

- **Begroting: Item C42/2010** soos aangedui op bladsy 128 – 182
- **Tariewe:** Bladsy 183 – 225
- **Aanbeveling:** Bladsy 131 – 132
- **Begrotingskedules:** Tabele A1 – A10 (bladsye 135 – 144)
- **GOP:** Aanhangsel (bladsye 1 – 74)

Baie dankie / Thank you / Enkosi

**ALDERMAN CB PUNT
UITVOERENDE BURGEMEESTER /
EXECUTIVE MAYOR
(25.05.2010)**